

Діти та церква: сіяти та вирощувати насіння віри

Роздуми про відповідальність батьківства можуть бути досить поміркованими. У час падіння моралі, конфлікту цінностей для батьків та спільнот важливо зрозуміти, на скільки виживу роль вони відіграють у духовному, моральному та релігійному розвитку дитини.

Перші три роки розвитку дитини, за свідченнями психологів, є найважливішим періодом розвитку дитини. Досвід набутий за ці три роки має великий вплив на характер дитини, її особистість та ставлення до життя у подальшому. Не менш значним ніж фізичний, психологічний, емоційний та інтелектуальний ріст є також і духовний ріст немовляти. Батькам не можна недооцінювати їхню здатність впливати на глибину зв'язку їхньої дитини з Богом та розвиток її/його віри. У ці роки формування дитини батьки є по суті обличчям Бога для своєї дитини. Дитячий досвід ніжності, співчуття та любові прямо пов'язаний з його стосунками з Богом у старшому віці. Важлива відповідальність лежить на батьках та всіх членах християнської спільноти, оскільки ми повинні бути свідомі того, що наша поведінка та наші вчинки є першим досвідом Бога у дитини.

Наша церква багато пропонує своїм наймолодшим членам, які формують довічні зв'язки з Богом через свої органи зору, нюху, слуху, дотику та смаку. Колір та краса ікон, запах мира та воскових свічок, звук дзвонів та співу, відчуття Божого благословення, солодкий смак Святих Таїн – це той досвід, який формує емоційні зв'язки, які згодом допоможуть вірити в часі сумніву та метушні. Ці глибокі зв'язки, сформовані в ранньому віці, мають неймовірну силу, навіть коли наштовхуються на безліч викликів нашого світського життя.

Ми, батьки та християнська спільнота, є тими хто садить та доглядає зерна віри у дітях. Це завдання, глибоко сакраментальне за своєю суттю, потребує так само багато уваги як і догляду за фізичними, психологічними та емоційними потребами. Домашнє оточення дитини має включати ікони, молитви, релігійні книжки та музику. Діти мають бути свідками християнської любові та добрих вчинків у сім'ї та між друзями. Вони повинні радіти на релігійних святкуваннях та іменинах.

Необхідністю духовного розвитку дитини є відвідування недільних Богослужінь щотижня. Ми повинні дати нашим малим дітям кожен нагоду поглинути в себе все те, що пропонує їм церква. Ніколи не буває зарано принести немовля до церкви, щоб поцілувати ікону, засвітити свічку, “ввібрати” всі знаки та звуки спільного богослужіння. Ми повинні дозволити Духові Святому жити в наших дітях через участь у святому служінні. У своїй книзі “Наша церква та наші діти” Софія Куломжин пише: “Все що ми згадали, говорячи про релігійний ріст у дитячому віці, залишається свята та містична дія святої ласки Бога, яка торкається її. Ніхто не може точно виміряти вплив святості, яки й наш Бог дає маленьким дітям. В вірі та побожному страху ми можемо лише впевнитися що ці джерела благодаті Святого Духа є відкриті в житті наших дітей. 38

Регулярні відвідини богослужень дає дитині можливість вповні відчувати чуттєву красу поклоніння та тепло життя у спільноті. До трьох років ці емоційні зв'язки

формується та наш малюк, досі зосереджений на собі, починає дивитися на зовнішній світ, розвиваючи інший напрямок “духовної несвідомості”. Поволі дитина усвідомлює належність до групи та активно бере участь у її діяльності.

Соціальні та вербальні знання, набуті між трьома та шістьма роками життя, полегшують участь у святкуваннях спільноти. Це включає здатність виконувати вказівки, дотримуватись правил та брати на себе мінімальну відповідальність. Дошкільнятко починає розуміти рухи, жести та поведінку старших і починає їх імітувати. Він отримує велике задоволення від того, що він знає, що потрібно робити і робить це правильно. Це відчуття перебування у церкві як вдома дуже впливає на вкорінення дитини у спільноту віри.

Дитина дошкільного віку починає розрізняти добру та погану поведінку, відносячи “добре” до всього, що отримує схвалення та визнання, та “погане” до всього, що не отримує схвалення. В атмосфері люблячої родини виникає велике бажання робити добро. Виходячи з того дитина має мотивацію відповідно поводитись у церкві. Це не є легким завданням у віці, коли постійна фізична діяльність є нормою. Батьки почуваються розгубленими, намагаючись урівноважити потреби дитини з очікуваннями спільноти. Дитина наštовхується на напругу, спричинену її незалежністю та необхідністю пристосовуватися до поведінки, прийнятої у даній групі. Треба прикласти особливі зусилля, щоб не наštовхнути дитину до пристосування, на яке вона може відреагувати простою впертістю. Батьки повинні бути спокійні, оскільки вони не одні приймають участь у цій боротьбі, а члени спільноти мають розуміти їхню відповідальність у підтримці батьків в час активної участі у вихованні нових паростків.

Всі дорослі молодь присутні на Богослужінні повинні знати, що діти дошкільного віку вчаться через імітацію. Таким чином, нашою спільною відповідальністю є забезпечити добрий приклад для наших маленьких спостерігачів. Діти будуть повторювати наші дії та нашу поставу. Як ми робимо знак хреста? Як і де ми стоїмо? Чи ми співаємо та слухаємо молитву? Чи поводимо себе з пошаною у цьому святому місці, чи дотримуємося правил церковного етикету? Як спільнота ми творимо атмосферу участі у молитві повним серцем. В цій атмосфері наші діти будуть вчитися любити Бога та спільноту, у якій він живе. Вони будуть почувати себе любленими та прийнятими в домі Бога як повноправні учасники святого зібрання, і кульмінацією цього буде об'єднання у Святому Причасті. Софія Куломжин пише: “Головним елементом у дитячому досвіді церкви є прихід до причастя. Це є та точка, де містерія святого, що лежить у глибині християнської віри проникає у життя дитини. Реальність та вартість святого дитина раціонально зрозуміти не може. З шанобливого ставлення батьків та парафіян дитина може зрозуміти, що причастя є чимось особливим. Пояснення може бути і повнішим, ніж просто сказати, що Причастя є їжа, яку Бог дає нам. Можна сказати, що це їжа, яку дав Ісус своїм учням під час останньої вечері і щоразу, коли ми йдемо до причастя, Ісус ніби сам дає свою їжу нам.

До п'ятого року життя дитина повинна акумулювати багатство релігійних вражень, включаючи веселі святкування Різдва, Великодня та Йордану, а також бути присутньою на хрестинах, весіллі, і можливо похороні. Ці враження, разом з любов'ю та емоційною безпекою перебування у лоні родини формують майбутній релігійний розвиток дитини. Таким чином є обов'язковим для батьків

дати дітям якомога більше релігійного досвіду, який згодом переросте у свідомий релігійний ріст у подальшому житті.

Ірина Бішко-Ґаладза